

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๘/๒๕๖๔

เรื่องพิจารณาที่ ๘/๒๕๖๔

วันที่ ๓ เดือน พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๔

ระหว่าง ศาลอุทธรณ์

ผู้ร้อง

ผู้ถูกร้อง

ศาลอุทธรณ์ส่งคำโต้แย้งของนายนฤเทพ หรือแชมป์ รัศมีดวงแข จำเลย ในคดีหมายเลขดำที่ ย ๕๔/๒๕๖๓ หมายเลขแดงที่ ย ๕๓/๒๕๖๓ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ข้อเท็จจริงตามหนังสือส่งคำโต้แย้งของจำเลยและเอกสารประกอบ สรุปได้ดังนี้

ศาลแขวงดอนเมือง มีคำพิพากษาคดีหมายเลขดำที่ ย ๕๔/๒๕๖๓ หมายเลขแดงที่ ย ๕๓/๒๕๖๓ ว่า จำเลยมีความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๕๗ มาตรา ๙๑ จำคุก ๑ ปี เพิ่มโทษจำเลยกึ่งหนึ่งตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๙๗ เป็นจำคุก ๑ ปี ๖ เดือน จำเลยให้การรับสารภาพเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา มีเหตุบรรเทาโทษ ลดโทษให้กึ่งหนึ่งตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ คงจำคุก ๙ เดือน จำเลยอุทธรณ์ คำพิพากษาและได้ยื่นคำร้องขอให้ศาลอุทธรณ์ส่งคำโต้แย้งของจำเลยให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ว่า พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญา ในศาลแขวง พ.ศ. ๒๕๔๙ มาตรา ๙ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๕๓ และมาตรา ๖๘ โดยมีเหตุผลสรุปได้ว่า พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญา ในศาลแขวง พ.ศ. ๒๕๔๙ มาตรา ๗ บัญญัติให้พนักงานอัยการต้องยื่นฟ้องคดีอาญาต่อศาลแขวง ภายในสี่สิบแปดชั่วโมง หากฟ้องไม่ทันต้องขอผิดฟ้องต่อศาลและต้องยื่นฟ้องภายในกำหนดเวลาที่ ศาลอนุญาตให้ผิดฟ้อง มาตรา ๘ บัญญัติให้คดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงนั้น การควบคุมผู้ต้องหา ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาญา และมาตรา ๙ บัญญัติห้ามมิให้พนักงานอัยการ ฟ้องคดีเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาตามมาตรา ๗ เว้นแต่จะได้รับการอนุญาตจากอัยการสูงสุด บทบัญญัติ มาตรา ๙ ที่ให้อำนาจพนักงานอัยการในการสั่งฟ้องคดีโดยได้รับอนุญาตจากอัยการสูงสุดก่อน เป็นการให้

อำนาจพนักงานอัยการอย่างกว้างขวางในการสั่งฟ้องคดีแม้ในกรณีพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายตั้งแต่ต้นกระบวนการจึงไม่เป็นธรรมต่อผู้ต้องหาและประชาชน ทำให้รัฐเสี่ยงประมาณในการดูแลบุคคลที่ถูกดำเนินคดีหรือต้องรับโทษในเรือนจำและไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อรัฐหรือสังคม การตรากฎหมายดังกล่าวมีผลจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลโดยตรง ขัดต่อหลักนิติธรรมเป็นการเพิ่มภาระในกระบวนการทางกฎหมาย และให้อำนาจพนักงานอัยการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ บทบัญญัติมาตรา ๙ ดังกล่าว ทำให้เกิดช่องว่างหากไม่ปฏิบัติตามกฎหมายตั้งแต่ต้นกระบวนการจนทำให้ระยะเวลาล่วงเลยเกินกว่ากำหนดที่สั่งฟ้องได้ตามความในมาตรา ๗ เท่ากับเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดแต่สามารถใช้กฎหมายเพื่อขออนุญาตให้ฟ้องคดีได้ ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๓ กำหนดให้เป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องดูแลให้หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด เพื่อเป็นประโยชน์หรือเป็นการบริการประชาชน หากไม่ดำเนินการย่อมเป็นการปล่อยปละละเลยจนทำให้ประชาชนฟ้องร้องหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๓ นอกจากนี้ นโยบายของรัฐในการคุ้มครองสิทธิและความเสมอภาคในกระบวนการยุติธรรมมีการกำหนดหลักเกณฑ์กระบวนการยุติธรรมให้ประชาชนเข้าถึงได้ และรัฐต้องช่วยเหลือทางกฎหมายที่จำเป็นและเหมาะสม การที่ประชาชนกระทำผิดกฎหมายและมีโทษทางอาญาอยู่ในเขตอำนาจของศาลแขวง หากจับกุมผู้กระทำผิดได้และเป็นคดีที่มีการรับสารภาพมาโดยตลอด สมควรได้รับความสะดวกรวดเร็วในการดำเนินคดี เมื่อพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๔๙๙ มาตรา ๗ กำหนดให้ปฏิบัติภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ชัดเจน การตราบทบัญญัติมาตรา ๙ เพื่อจัดระบบการบริหารกระบวนการยุติธรรมที่ไม่ครอบคลุมทุกด้าน จึงไม่เป็นธรรมและเป็นการเลือกปฏิบัติของพนักงานอัยการที่จะมีอำนาจสั่งฟ้องคดี บทบัญญัติมาตรา ๙ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๘

ศาลอุทธรณ์ เห็นว่า กรณีตามคำร้องต้องด้วยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒วรรคหนึ่ง จึงส่งเรื่องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๔๙๙ มาตรา ๙ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๕๓ และมาตรา ๖๘ หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า ประเด็นคำโต้แย้งของจำเลยในส่วนที่ว่า พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๔๙๙ มาตรา ๙ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ มาตรา ๕๓ และมาตรา ๖๘ หรือไม่ นั้น มาตรา ๕ ของรัฐธรรมนูญ เป็นบททั่วไปที่วางหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญไว้เท่านั้น มิได้มีข้อความใดที่เป็นการ

บัญญัติคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพในเรื่องใดไว้เป็นการเฉพาะแต่อย่างใด ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๓ ซึ่งเป็นบทบัญญัติในหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ได้บัญญัติขึ้นเพื่อเป็นบทบังคับให้รัฐต้องปฏิบัติหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดตามกำลังความสามารถทางการเงินการคลังของรัฐ เพื่อให้สิทธิของประชาชนในเรื่องสำคัญ เช่น การศึกษาภาคบังคับโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การบริการสาธารณสุข หรือสาธารณสุขโรคขึ้นพื้นฐานให้สามารถเกิดขึ้นได้จริง รัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๑ จึงได้บัญญัติให้ประชาชนและชุมชนที่เห็นว่าหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยต่อหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่ตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ถ้าเข้าเกินสมควร มีสิทธิติดตามเร่งรัดหรือฟ้องร้องหน่วยงานของรัฐให้ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนได้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ จำเลยจึงมีสิทธิและต้องใช้สิทธิตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๑ ได้บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะแล้วเท่านั้น สำหรับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๘ ซึ่งเป็นบทบัญญัติในหมวด ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐ ได้บัญญัติขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางให้รัฐดำเนินการตรากฎหมายและกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและสม่ำเสมอในการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งหากรัฐไม่ดำเนินการหรือไม่อาจดำเนินการได้ ก็มีได้ก่อให้เกิดสิทธิแก่ประชาชนในการฟ้องรัฐแต่อย่างใด จึงไม่มีกรณีที่พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๔๙๙ มาตรา ๙ จะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๘ ได้ กรณีจึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยในประเด็นที่จำเลยอ้างว่า พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๔๙๙ มาตรา ๙ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ มาตรา ๕๓ และมาตรา ๖๘ คำร้องนี้คงมีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยแต่เพียงว่า พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๔๙๙ มาตรา ๙ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ หรือไม่เท่านั้น

บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๕ รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎหรือข้อบังคับ หรือการกระทำใด ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ บทบัญญัติหรือการกระทำนั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้ เมื่อไม่มีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้บังคับแก่กรณีใด ให้กระทำการนั้นหรือวินิจฉัยกรณีนั้นไปตามประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

มาตรา ๒๖ การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อ

ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุนเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย

กฎหมายตามวรรคหนึ่ง ต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง

มาตรา ๕๓ รัฐต้องดูแลให้มีการปฏิบัติตามและบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด

มาตรา ๖๘ รัฐพึงจัดระบบการบริหารงานในกระบวนการยุติธรรมทุกด้านให้มีประสิทธิภาพเป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ และให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก รวดเร็ว และไม่เสียค่าใช้จ่ายสูงเกินสมควร

รัฐพึงมีมาตรการคุ้มครองเจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรม ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้โดยเคร่งครัด ปราศจากการแทรกแซงหรือครอบงำใด ๆ

รัฐพึงให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายที่จำเป็นและเหมาะสมแก่ผู้ยากไร้หรือผู้ด้อยโอกาสในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม รวมถึงตลอดถึงการจัดหาทนายความให้

มาตรา ๒๑๒ ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยมาตรา ๕ และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลส่งความเห็นเช่นว่านั้นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย ในระหว่างนั้น ให้ศาลดำเนินการพิจารณาต่อไปได้แต่ให้รอการพิพากษาคดีไว้ชั่วคราวจนกว่าจะมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าคำโต้แย้งของคู่ความตามวรรคหนึ่ง ไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญจะไม่รับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ใช้ได้โดยคดีทั้งปวง แต่ไม่กระทบต่อคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุดแล้ว เว้นแต่ในคดีอาญาให้ถือว่าผู้ซึ่งเคยถูกศาลพิพากษาว่ากระทำความผิดตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าไม่ชอบด้วยมาตรา ๕ นั้น เป็นผู้ไม่เคยกระทำความผิดดังกล่าวหรือถ้าผู้นั้นยังรับโทษอยู่ก็ให้ปล่อยตัวไป แต่ทั้งนี้ไม่ก่อให้เกิดสิทธิที่จะเรียกร้องค่าชดเชยหรือค่าเสียหายใด ๆ

๒. พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๔๙๙

มาตรา ๗ ในการสอบสวนคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงที่จะพิจารณาพิพากษาได้ เมื่อมีการจับตัวผู้ต้องหาแล้ว ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบส่งตัวผู้ต้องหาพร้อมด้วยสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการ เพื่อให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องต่อศาลแขวงให้ทันภายในกำหนดเวลาสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ต้องหาถูกจับ แต่มิให้นับเวลาเดินทางตามปกติที่นำตัวผู้ต้องหาจากที่จับมายัง

ที่ทำการของพนักงานสอบสวน จากที่ทำการของพนักงานสอบสวนหรือจากที่ทำการของพนักงานอัยการ มาศาลเข้าในกำหนดเวลาสี่สิบแปดชั่วโมงนั้นด้วย

ในกรณีที่ไม่มีกรจับแต่พนักงานสอบสวนได้แจ้งข้อหาแก่ผู้ต้องหาแล้ว ให้พนักงานสอบสวน ผู้รับผิดชอบส่งสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการพร้อมกับสั่งให้ผู้ต้องหาไปพบพนักงานอัยการ เพื่อให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องต่อศาลแขวงให้ทันภายในกำหนดเวลาสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ต้องหา ได้รับแจ้งข้อหา แต่มิให้นับเวลาเดินทางตามปกติจากที่ทำการของพนักงานสอบสวนหรือจากที่ทำการ ของพนักงานอัยการมาศาลเข้าในกำหนดเวลาสี่สิบแปดชั่วโมงนั้นด้วย

ในกรณีที่เกิดความจำเป็นไม่สามารถฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลให้ทันภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ในวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี ยื่นคำร้องต่อศาล เพื่อขอผิดฟ้องต่อไปได้อีกคราวละไม่เกินหกวัน แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินสามคราว ในการวินิจฉัยคำร้องเช่นว่านี้ ถ้ามีการขอให้ขังผู้ต้องหาด้วยหรือผู้ต้องหาแสดงตัวต่อศาล ให้ศาลสอบถามผู้ต้องหาว่าจะมีข้อคัดค้าน ประการใดหรือไม่ และศาลอาจเรียกพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการมาชี้แจงเหตุจำเป็น หรืออาจ เรียกพยานมาเบิกความประกอบก็ได้

เมื่อศาลสั่งอนุญาตให้ผิดฟ้องครบสามคราวแล้ว หากพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการยื่น คำร้องต่อศาลเพื่อขอผิดฟ้องต่อไปอีกโดยอ้างเหตุจำเป็น ศาลจะอนุญาตตามขอนั้นได้ก็ต่อเมื่อพนักงาน สอบสวนหรือพนักงานอัยการได้แสดงถึงเหตุจำเป็นและนำพยานมาเบิกความประกอบจนเป็นที่พอใจ แก่ศาล ถ้ามีการขอให้ขังผู้ต้องหาด้วยหรือผู้ต้องหาแสดงตัวต่อศาล ให้ศาลสอบถามผู้ต้องหาว่าจะมี ข้อคัดค้านประการใดหรือไม่ ในกรณีเช่นว่านี้ ศาลมีอำนาจสั่งอนุญาตให้ผิดฟ้องต่อไปได้คราวละไม่เกิน หกวัน แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินสองคราว

ผู้ต้องหาจะแต่งทนายความเพื่อแถลงข้อคัดค้านและซักถามพยานก็ได้

ในระหว่างการสอบสวนของพนักงานสอบสวน หากผู้ต้องหาซึ่งถูกแจ้งข้อหาได้หลบหนีไป ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบทำการสอบสวนต่อไปโดยเร็ว และถ้าการสอบสวนได้เสร็จสิ้นลงแล้ว ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบส่งสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการเพื่อพิจารณาสั่งต่อไป โดยให้นำมาตรา ๑๔๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาใช้บังคับโดยอนุโลม ในกรณีที่ ระยะเวลาการขอผิดฟ้องตามมาตรานี้ได้สิ้นสุดลงในระหว่างที่ผู้ต้องหาหลบหนี และพนักงานอัยการ มีคำสั่งฟ้อง พนักงานอัยการอาจขออนุญาตฟ้องคดีต่ออัยการสูงสุดตามมาตรา ๙ ไว้ก่อนก็ได้

มาตรา ๙ ห้ามมิให้พนักงานอัยการฟ้องคดีเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาตามมาตรา ๗ เว้นแต่ จะได้รับอนุญาตจากอัยการสูงสุด หรือพนักงานอัยการผู้มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีอัยการหรืออธิบดี

อัยการภาค ซึ่งอัยการสูงสุดมอบหมาย ทั้งนี้ ให้พนักงานอัยการผู้ได้รับมอบหมายรายงานผลการดำเนินการดังกล่าวให้อัยการสูงสุดทราบด้วย

การขออนุญาตและการอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในข้อบังคับของอัยการสูงสุด

๓. ข้อบังคับของอัยการสูงสุดว่าด้วยการขออนุญาตฟ้องและการอนุญาตฟ้องคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจพิจารณาของศาลแขวง พ.ศ. ๒๕๕๙

ข้อ ๗ การฟ้องคดีต่อไปนี้ หากไม่สามารถยื่นฟ้องต่อศาลได้ทันภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด พนักงานอัยการจะต้องดำเนินการขออนุญาตฟ้อง

(๑) คดีที่นิติบุคคลเป็นผู้ต้องหา และพนักงานสอบสวนได้แจ้งข้อหาแก่ผู้ต้องหาแล้ว

(๒) คดีที่มีการจับตัวผู้ต้องหา หรือไม่มีการจับตัวผู้ต้องหาแต่พนักงานสอบสวนได้แจ้งข้อหาแก่ผู้ต้องหาแล้ว

(๓) คดีที่ผู้ต้องหาถูกคุมขังในคดีอื่นและพนักงานสอบสวนได้แจ้งข้อหาที่อยู่ในอำนาจพิจารณาของศาลแขวงแก่ผู้ต้องหาแล้ว

ข้อ ๘ คดีที่ต้องขออนุญาตฟ้อง ให้พนักงานสอบสวนทำเป็นรูปสำนวนการสอบสวน โดยให้ระบุสาเหตุที่ไม่ได้ขอผิดฟ้องหรือเหตุที่ขาดผิดฟ้องไว้ในสำนวนการสอบสวน และต้องส่งตัวผู้ต้องหาพร้อมสำนวน เว้นแต่ผู้ต้องหาซึ่งถูกแจ้งข้อหาได้หลบหนีไป หรือผู้ต้องหาถูกคุมขังในคดีอื่น

การรับสำนวนการสอบสวนดังกล่าวตามวรรคหนึ่ง ให้ลงสารบบตามที่สำนักงานอัยการสูงสุดกำหนด

ในกรณีปรากฏตัวผู้ต้องหาส่งมาพร้อมสำนวนการสอบสวน ให้ทำบันทึกแจ้งวันนัดให้ผู้ต้องหา มาพบพนักงานอัยการเพื่อฟังคำสั่งของพนักงานอัยการ ตามแบบพิมพ์บันทึกที่รับทราบวันนัดที่สำนักงานอัยการสูงสุดกำหนดด้วย

ข้อ ๙ การทำความเห็นและคำสั่งในสำนวนการสอบสวนที่ต้องขออนุญาตฟ้อง ต้องปรากฏข้อเท็จจริงพอสมควร ปรับบทกฎหมายและฐานความผิด พร้อมทั้งมีคำสั่งฟ้องให้ชัดเจน ตามระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ

ข้อ ๑๐ การขออนุญาตฟ้อง ให้พนักงานอัยการผู้ขออนุญาตทำเป็นหนังสือระบุรายละเอียดให้ชัดเจนว่า ขออนุญาตฟ้องผู้ต้องหาผู้ใดในความผิดฐานใด ทั้งนี้ โดยให้ระบุชื่อผู้ต้องหาที่มีคำสั่งฟ้อง และขออนุญาตฟ้องทุกคนในความผิดฐานใดให้ตรงกับความเห็นและคำสั่งในสำนวนการสอบสวน แล้วให้ส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมความเห็นและคำสั่งไปยังผู้อนุญาตเพื่อขออนุญาตฟ้อง

หนังสือขออนุญาตฟ้องตามวรรคหนึ่ง ให้ทำเป็นรายสำนวนและระบุสาเหตุที่พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการไม่ได้ขอคัดฟ้องผู้ต้องหาหรือขาดคัดฟ้องผู้ต้องหา พร้อมรายละเอียดที่จำเป็นอื่น ๆ ให้ปรากฏในหนังสือขออนุญาตฟ้องด้วย

ข้อ ๑๓ ในการอนุญาตฟ้อง ให้พิจารณาข้อเท็จจริง ข้อหา พยานหลักฐานในสำนวนการสอบสวนและเงื่อนไขระดับคดี ตามกฎหมายและระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการประกอบ รวมทั้งให้คำนึงถึงการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ หลักการอำนวยความสะดวก และการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ประกอบการพิจารณาด้วย

ข้อ ๑๔ ในกรณีที่ผู้อนุญาตพิจารณาแล้วเห็นว่า สำนวนการสอบสวนที่ส่งมาขออนุญาตฟ้อง ยังต้องมีการดำเนินการเพิ่มเติมอื่นใดเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาอนุญาตฟ้อง ให้ผู้อนุญาตสั่งให้พนักงานอัยการผู้ขออนุญาตดำเนินการตามที่ผู้อนุญาตเห็นสมควร

ในกรณีปรากฏเงื่อนไขระดับคดี ให้ผู้อนุญาตพิจารณาสั่งยุติการดำเนินคดีตามระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ

ข้อ ๑๕ ให้ผู้อนุญาตมีคำสั่งในสำนวนขออนุญาตฟ้อง และในกรณีที่อนุญาตให้ฟ้องให้ส่งหนังสืออนุญาตฟ้องพร้อมสำนวนการสอบสวนคืนไปยังสำนักงานอัยการที่ขออนุญาตฟ้องโดยเร็ว

หนังสืออนุญาตฟ้องตามวรรคหนึ่ง ให้ระบุชื่อผู้ต้องหาทุกคนและความผิดทุกฐานที่อนุญาตให้ฟ้อง
ประเด็นวินิจฉัย

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๔๙๙ มาตรา ๙ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ หรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๔๙๙ ระบุเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้ว่า เป็นการสมควรที่จะได้จัดตั้งศาลแขวงขึ้นทุกจังหวัดเพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีเสร็จสิ้นไปโดยเร็ว และควรมีวิธีการสำหรับศาลแขวงเป็นพิเศษเพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน พระราชบัญญัตินี้จึงได้บัญญัติมาตรา ๗ วรรคหนึ่ง ว่า ในการสอบสวนคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงที่จะพิจารณาพิพากษาได้ เมื่อมีการจับตัวผู้ต้องหาแล้ว ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบส่งตัวผู้ต้องหาพร้อมด้วยสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการ เพื่อให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องต่อศาลแขวงให้ทันภายในกำหนดเวลาสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ต้องหาถูกจับ แต่มิให้นับเวลาเดินทางตามปกติที่นำตัวผู้ต้องหาจากที่จับมายังที่ทำการของพนักงานสอบสวน จากที่ทำการของพนักงานสอบสวนหรือจากที่ทำการของพนักงาน

อัยการมาศาลเข้าในกำหนดเวลาสี่สิบแปดชั่วโมงนั้นด้วย วรรคสอง บัญญัติว่า ในกรณีที่ไม่มี การจับ แต่พนักงานสอบสวนได้แจ้งข้อหาแก่ผู้ต้องหาแล้ว ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบส่งสำนวน การสอบสวนไปยังพนักงานอัยการพร้อมกับส่งให้ผู้ต้องหาไปพบพนักงานอัยการเพื่อให้พนักงานอัยการ ยื่นฟ้องต่อศาลแขวงให้ทันภายในกำหนดเวลาสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ต้องหาได้รับแจ้งข้อหา แต่มิให้นับเวลาเดินทางตามปกติจากที่ทำการของพนักงานสอบสวนหรือจากที่ทำการของพนักงานอัยการ มาศาลเข้าในกำหนดเวลาสี่สิบแปดชั่วโมงนั้นด้วย วรรคสาม บัญญัติว่า ในกรณีที่เกิดความจำเป็น ไม่สามารถฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลให้ทันภายในกำหนดเวลาดังกล่าวในวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ให้พนักงาน สอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอผิดฟ้องต่อไปได้อีกคราวละไม่เกิน หกวัน แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินสามคราว ในการวินิจฉัยคำร้องเช่นว่านี้ ถ้ามีการขอให้ซึ่งผู้ต้องหาด้วย หรือผู้ต้องหาแสดงตัวต่อศาล ให้ศาลสอบถามผู้ต้องหาว่าจะมีข้อคัดค้านประการใดหรือไม่ และศาล อาจเรียกพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการมาชี้แจงเหตุจำเป็น หรืออาจเรียกพยานมาเบิกความ ประกอบก็ได้ วรรคสี่ บัญญัติว่า เมื่อศาลสั่งอนุญาตให้ผิดฟ้องครบสามคราวแล้ว หากพนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอผิดฟ้องต่อไปอีกโดยอ้างเหตุจำเป็น ศาลจะอนุญาตตามขอ นั้นได้ก็ต่อเมื่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการได้แสดงถึงเหตุจำเป็นและนำพยานมาเบิกความ ประกอบจนเป็นที่พอใจแก่ศาล ถ้ามีการขอให้ซึ่งผู้ต้องหาด้วยหรือผู้ต้องหาแสดงตัวต่อศาล ให้ศาล สอบถามผู้ต้องหาว่าจะมีข้อคัดค้านประการใดหรือไม่ ในกรณีเช่นว่านี้ ศาลมีอำนาจสั่งอนุญาตให้ผิดฟ้อง ต่อไปได้คราวละไม่เกินหกวัน แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินสองคราว วรรคห้า บัญญัติว่า ผู้ต้องหาจะแต่ง ทนายความเพื่อแถลงข้อคัดค้านและซักถามพยานก็ได้ และวรรคหก บัญญัติว่า ... ในกรณีที่ระยะเวลา การขอผิดฟ้องตามมาตรานี้ได้สิ้นสุดลงในระหว่างที่ผู้ต้องหาหลบหนี และพนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้อง พนักงานอัยการอาจขออนุญาตฟ้องคดีต่ออัยการสูงสุดตามมาตรา ๙ ไว้ก่อนก็ได้ ส่วนการควบคุมตัว ผู้ต้องหา มาตรา ๘ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า ในคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงที่จะพิจารณาพิพากษา ได้ นั้น การควบคุมตัวผู้ต้องหาให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาญา แต่กรณีจะเป็น อย่างไรก็ตามพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจะควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้เกินกว่ากำหนดเวลาดังกล่าว ในมาตรา ๗ วรรคหนึ่ง มิได้ แต่อย่างไรก็ตาม ในกรณีเกิดความจำเป็นไม่สามารถฟ้องผู้ต้องหาได้ทัน ตามมาตรา ๗ นั้น พระราชบัญญัติดังกล่าวได้บัญญัติวิธีการแก้ไขไว้ใน มาตรา ๙ วรรคหนึ่ง ว่า ห้ามมิให้ พนักงานอัยการฟ้องคดีเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาตามมาตรา ๗ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอัยการสูงสุด หรือพนักงานอัยการผู้มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีอัยการหรืออธิบดีอัยการภาค ซึ่งอัยการสูงสุดมอบหมาย ทั้งนี้ ให้พนักงานอัยการผู้ได้รับมอบหมายรายงานผลการดำเนินการดังกล่าวให้อัยการสูงสุดทราบด้วย

และวรรคสอง บัญญัติว่า การขออนุญาตและการอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในข้อบังคับของอัยการสูงสุด ซึ่งอัยการสูงสุดได้ออกข้อบังคับของอัยการสูงสุดว่าด้วยการขออนุญาตและการอนุญาตฟ้องคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจพิจารณาของศาลแขวง พ.ศ. ๒๕๕๙ โดยได้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการขออนุญาตฟ้องไว้ตามข้อ ๗ ว่า การฟ้องคดีต่อไปนี้ หากไม่สามารถยื่นฟ้องต่อศาลได้ทันภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด พนักงานอัยการจะต้องดำเนินการขออนุญาตฟ้อง ... (๓) คดีที่ผู้ต้องหาถูกคุมขังในคดีอื่นและพนักงานสอบสวนได้แจ้งข้อหาที่อยู่ในอำนาจพิจารณาของศาลแขวงแก่ผู้ต้องหาแล้ว และข้อ ๘ กำหนดว่า คดีที่ต้องขออนุญาตฟ้อง ให้พนักงานสอบสวนทำเป็นรูปสำนวนการสอบสวน โดยให้ระบุสาเหตุที่ไม่ได้ขอผิดฟ้องหรือเหตุที่ขาดผิดฟ้องไว้ในสำนวนการสอบสวน และต้องส่งตัวผู้ต้องหาพร้อมสำนวน เว้นแต่ผู้ต้องหาซึ่งถูกแจ้งข้อหาได้หลบหนีไปหรือผู้ต้องหาถูกคุมขังในคดีอื่น ส่วนข้อ ๙ กำหนดให้การทำความเห็นและคำสั่งในสำนวนการสอบสวนที่ต้องขออนุญาตฟ้องต้องปรากฏข้อเท็จจริงพอสมควร ปรับบทกฎหมายและฐานความผิด พร้อมทั้งมีคำสั่งฟ้องให้ชัดเจน ตามระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ และข้อ ๑๓ กำหนดให้การอนุญาตฟ้องให้พิจารณาข้อเท็จจริง ข้อหาพยานหลักฐานในสำนวนการสอบสวนและเงื่อนไขระงับคดี ตามกฎหมายและระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการประกอบ รวมทั้งให้คำนึงถึงการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ หลักการอำนวยความยุติธรรม และการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนประกอบการพิจารณาด้วย

กรณีจึงเห็นได้ว่า แม้พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๕๙๙ จะมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีในศาลแขวงในกรณีของคดีอาญาที่มีโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ให้เสร็จสิ้นไปโดยเร็วก็ตาม แต่หลักการดำเนินคดีอาญานั้นมีข้อสำคัญที่ยังคงต้องยึดถือไว้ด้วยว่าจะต้องมีการค้นหาความจริงหรือตรวจสอบความจริงจนสิ้นกระแสความ เพื่อให้เกิดความยุติธรรมและความสงบเรียบร้อยในสังคม ทั้งจะต้องคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของบุคคลไม่ว่าจะเป็นผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายในคดีอาญานั้นด้วย พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๕๙๙ จึงจำเป็นต้องกำหนดบทบัญญัติที่ว่าด้วยการขออนุญาตฟ้องไว้สำหรับกรณีที่ไม่อาจดำเนินการฟ้องคดีได้ทันตามกำหนดเวลาในมาตรา ๗ ดังกล่าว แต่การฟ้องคดีก็ยังคงต้องอยู่ในอายุความฟ้องคดีอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๕ ด้วย ซึ่งเมื่อพิจารณาบทบัญญัติตามมาตรา ๗ และมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๕๙๙ ประกอบกับ

ข้อบังคับของอัยการสูงสุดว่าด้วยการขออนุญาตฟ้องและการอนุญาตฟ้องคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจพิจารณาของศาลแขวง พ.ศ. ๒๕๕๙ เห็นได้ว่า แม้จะมีกำหนดเวลาเร่งรัดการฟ้องคดีอาญาในศาลแขวงไว้ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๕๙๙ มาตรา ๗ เพื่อให้เกิดความรวดเร็วในการดำเนินคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจของศาลแขวง แต่ก็มีผลจำเป็นที่จะต้องกำหนดเงื่อนไขในเรื่องการขออนุญาตฟ้องและการอนุญาตฟ้องหากมีเหตุที่ทำให้ไม่อาจฟ้องคดีได้ทันภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๗ เพื่อให้การดำเนินคดีอาญาเป็นไปตามหลักการค้นหาหรือตรวจสอบความจริงจนสิ้นกระแสความตามหลักวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งมีอาจละเลยได้ การกำหนดเงื่อนไขการขออนุญาตฟ้องและการอนุญาตฟ้องตามมาตรา ๙ ประกอบกับข้อบังคับของอัยการสูงสุดดังกล่าว แม้จะให้ดุลพินิจแก่พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ แต่ก็อยู่ภายใต้หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ถูกกล่าวหา เพราะการขออนุญาตฟ้องและการอนุญาตฟ้องดังกล่าวมิได้ทำให้ต้องมีการควบคุมผู้ต้องหาไว้ยาวนานเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดดังปรากฏตามมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติเดียวกันซึ่งกำหนดการควบคุมตัวผู้ต้องหาในคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงนั้น ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาญา และไม่ว่ากรณีจะเป็นประการใด พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจะควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้เกินกำหนดเวลาตามมาตรา ๗ วรรคหนึ่ง มิได้ นอกจากนั้น แม้จะมีการขออนุญาตฟ้องและการอนุญาตฟ้อง แต่การฟ้องคดีอาญาในศาลแขวงก็ยังคงกระทำภายใต้การตรวจสอบและควบคุมของศาลตามกฎหมายเช่นเดียวกับคดีอาญาอื่นทั่วไป มิได้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมหรือสร้างภาระแก่บุคคลจนเกินสมควรแต่อย่างใด ส่วนประเด็นที่จำเลยอ้างว่า จำเลยได้ให้การรับสารภาพตามข้อกล่าวหาแล้วตั้งแต่ในชั้นพนักงานสอบสวน ไม่ควรที่จะต้องมีการขออนุญาตฟ้องและการอนุญาตฟ้องทำให้อัยการต้องล่าช้าออกไปนั้น แม้หากจะเป็นจริงตามข้ออ้างของจำเลย กรณีดังกล่าวก็เป็นปัญหาในเรื่องการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ว่าเป็นไปตามบทบัญญัติหรือตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๕๙๙ หรือไม่ ซึ่งเป็นเรื่องที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องจะต้องไปพิจารณาแก้ไขปัญหาดังกล่าวตามอำนาจหน้าที่ต่อไป หากจำเลยเห็นว่ากรณิดังกล่าวทำให้สิทธิหรือเสรีภาพของตนเสื่อมเสียไป ก็อาจใช้สิทธิเรียกร้องโดยยื่นต่อศาลที่มีอำนาจเป็นผู้พิจารณาตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องได้ จึงเห็นว่า มาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๕๙๙ มิได้เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เป็นการเพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลจนเกินสมควรแก่เหตุ มิได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณา
ความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๔๙๙ มาตรา ๙ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖

(นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ